

Súd: Okresný súd Poprad
Spisová značka: KK-5P/26/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8423200295
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 06. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Zuzana Salajová
ECLI: ECLI:SK:OSPP:2023:8423200295.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Poprad sudkyňou JUDr. Zuzanou Salajovou v právnej veci navrhovateľky/manželky A. B., A. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom D. B. E. XXXX/XX, XXX XX F., proti manželovi E. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom D. B. E. XXXX/XX, XXX XX F., za účasti mal. detí E. B., nar. XX.XX.XXXX a G. B., nar. XX.XX.XXXX, obaja bytom ako rodičia, zast. kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Kežmarok, o návrhu manželky na rozvod manželstva a úpravu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom na čas po rozvode, takto

rozhodol:

I. Manželstvo navrhovateľky A. B., A. C., nar. XX. XX. XXXX a manžela E. B., nar. XX. XX. XXXX, uzavreté XX. XX. XXXX v F., zapísané v knihe manželstiev matričného úradu F. vo zväzku 8, ročník 1995, strana 7, poradové číslo 14, r o z v á d z a .

II. Zveruje maloleté deti E. B., nar. XX. XX. XXXX a G. B., nar. XX. XX. XXXX, do osobnej starostlivosti matky A. B..

III. Matka je oprávnená a povinná zastupovať maloleté deti v bežných veciach a spravovať ich majetok.

IV. Otec E. B. je povinný prispievať na výživu maloletého E. B. a maloletého G. B. na každého z nich sumou rovnajúcou sa 30 % zo sumy životného minima na nezaopatrené nepľnoleté dieťa podľa zákona č. 601/2003 Z. z. o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov, vopred matke, počnúc dňom právoplatnosti tohto rozsudku.

V. Styk otca s maloletými deťmi neupravuje.

VI. Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

odôvodnenie:

1. Navrhovateľka podala dňa 14.02.2023 na Okresný súd Kežmarok návrh o rozvod manželstva a úpravu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom pochádzajúcim z manželstva na čas po rozvode.

2. Podaný návrh odôvodnila tým, že manželstvo účastníci konania uzatvorili dňa XX.XX.XXXX v F.. Z manželstva pochádzajú 4 deti, z toho dve ešte maloleté. Manželstvo bolo spočiatku harmonické a fungovalo. Avšak časom dochádzalo k zmene správania manžela, ktoré negatívne ovplyvňovalo celú rodinu. Za hlavný dôvod rozvratu manželstva považuje dlhodobé obmedzovanie slobôd, vlastného názoru a myšlienok. Zo strany manžela dochádzalo k manipulácii a utláčaniu vo forme výčitiek, agresivity a verbálnych útokov. Rovnako jej odopieral možnosť navštevovať svojich vlastných príbuzných. Manželovi bola diagnostikovaná paranoidná schizofrénia, ktorá vyžaduje nepretržitú liečbu. Manžel sa

spôčiatku liečbe podroboval, no následne ju napriek jej nesúhlasu ukončil. Manžel vykonával pravidelné kontroly, avšak bez jej súhlasu sa liečbu rozhodol ukončiť, čo malo za následok zhoršenie zdravotného stavu, ktorý výrazne ovplyvňoval správanie manžela s negatívnymi následkami na ich manželské spolužitie. Manžel časté kontroly jej ako i detí, vyžadoval časté príchody domov a akékoľvek meškanie sprevádzali samé výčitky a podozrievanie. Nakoľko manžel trpí nespavosťou, jeho obavy ho nútili vykonávať nadmerné nočné kontroly v izbách ich detí, ktoré sa v dôsledku toho budili a boli nevyspaté. Manželove správanie sa ešte agresívnejšie prejavovalo vo vzťahu k susedov, a to hlavne počas jej neprítomnosti. Každý, kto bol svedkom jeho správania, má z neho obavy. Rovnako sa ho bojí aj ona a deti, ktoré sa s ním doma cítia neprijemne. Starší nepľnoletý syn toho času študuje v Košiciach, preto je cez týždeň na internáte, a až teraz sa cíti spokojne a bezpečne. Zároveň navrhovateľka nemá záujem obnoviť manželské spolužitie. Nakoľko manželstvo už dlhodobo neplní svoju spoločenskú funkciu, vzťahy medzi manželmi sú trvalo a vážne rozvrátené, nie možné najmä z jej pohľadu obnoviť manželské spolužitie, preto žiadala, aby súd podanému návrhu v celom rozsahu vyhovel a manželstvo účastníkov rozviedol. Súčasne navrhla zveriť obe maloleté deti do jej osobnej starostlivosti, styk maloletých s otcom neupravovať, výšku výživného nenavrha.

3. Manžel sa k podanému návrhu nevyjadril.

4. Súd nariadil pojednávanie, ktorého sa zúčastnila navrhovateľka, kolízny opatrovník. Nedostavil sa manžel, u ktorého mal súd predvolanie na pojednávanie riadne a včas vykázané, a ktorý svoju neprítomnosť ospravedlnil písomným podaním a v ktorom súhlasil, aby súd pojednával aj v jeho neprítomnosti.

5. Súd vykonal dokazovanie výsluchom navrhovateľky, výsluchom kolízneho opatrovníka, výsluchom mal. syna G. a oboznámením sa s listinnými dôkazmi, najmä návrhom, rodnými listami maloletých detí, sobášnym listom účastníkov konania, doplnením návrhu z 20.02.2023, potvrdením obce Lendak o pobyte manželov, zápisnica o verejnom zasadnutí z 28.04.2023 v konaní o uloženie ochranného psychiatrického liečenia ústavnou formou, uznesenie Okresného súdu Kežmarok č.k. 2Nt/8/2023-398 z 28.04.2023, správou ÚPSVaR KK z prešetrenia pomerov v prirodzenom prostredí z 19.06.2023, vyjadrením manžela k návrhu z 22.06.2023, vyjadrením mal. syna E. ku konaniu, odpoveďami na lustrácie účastníkov v Registri obyvateľov SR, registri Sociálnej poisťovne a zistil nasledovné.

6. Navrhovateľka vo svojej výpovedi na pojednávaní uviedla, že na podanom návrhu trvá a nemá záujem v manželstve, kde žije v neustálom strachu, pokračovať. Spočiatku bolo ich manželstvo harmonické, manžel bol úžasný muž. Postavili spolu rodinný dom, narodili sa im 4 deti, no časom sa jeho správanie výrazne zmenilo. Celá rodina vždy žila v strachu z manžela, obávali sa jeho správania, čo negatívne vplývalo najmä na maloleté deti. Prihliadala tiež na zdravotný, najmä psychický stav detí. Manžel bol vzatý do väzby, pretože podala na neho trestné oznámenie pre zločin týrania blízkej a zverenej osoby. Následne bol trestné stíhanie zastavené, pretože obvinený - jej manžel, nebol v čase činu pre nepričetnosť trestne zodpovedný. Následne mu bolo uložené ochranné psychiatrické liečenie ústavnou formou, ktoré sa vykonáva toho času v Psychiatrickej liečebni v Plešivci. Doba ochranného liečenia vymedzená nebola. Od kedy je manžel preč, konečne žijú normálnym životom, najmä deti sú šťastné. Manžel ich neskutočne obmedzoval v bežnom živote. Neprestajne ich kontroloval, dával príkazy, rozkazy, budieval v noci, zakazoval návštevy, taktiež zakazoval navštevovať jej rodinu. Do práce jej volal aj 30 – krát denne. Volal jej cez aplikáciu Messenger, aby ju mohol vidieť. V práci nemôžu mať pri sebe telefón, no jej jedinej tolerovali telefón pri sebe, pretože poznali správanie jej manžela. Všetky veci, ktoré dostala od jej rodiny, kamarátok, zničil. Staršie deti odišli z domu čím skôr, len aby nemuseli znášať otcove správanie, neznesli už počúvať otcove urážky a nezmyselné veci. Starší nepľnoletý syn už dávno chcel, aby od otca odišiel. Ak by manžel nebol vzatý do väzby, plánovali s deťmi odísť do krízového centra, pretože manželovo správanie bolo nevyspytateľné a oni žili v neustálom strese, strachu. Zakazoval jej chodiť k jej rodine, akonáhle tam prišla, už jej telefonoval, aby prišla domov, bez udania dôvodu. V súčasnej dobe už ani nežijú v spoločnej domácnosti, nakoľko sa z Lendaku spoločne s deťmi odsťahovala do Popradu. Nemá ani záujem sa vrátiť späť do Lendaku. Keď sa dozvedeli, že bol prepustený z väzby, mladší syn sa veľmi zľakol, preto musela odísť z domu. K svojej rodine sa bála ísť, pretože sa jej vyhrážal, že jej ublíži. Manžel má vedomosť, že odišli zo spoločnej domácnosti z Lendaku, avšak konkrétnu mu adresu mu nemieni povedať. Od kedy žijú sami, deti sú spokojné, šťastné. V škole v Lendaku tomu tak nebolo, syn bol pomalší, a to aj z dôvodu nočného budenia a kontroly manželom. V noci budil aj ju, vyčítal jej, že sa s ním nechce rozprávať. Ona chodila do práce unavená, psychicky

vyčerpaná. Upodozrieval ju z nevery, neoprávnene. Aj teraz má z neho strach, bojí sa ho. Taktiež spolu už dlhú dobu finančne nehospodária, pretože manžel už pred narodením najmladšieho syna nepracoval. Odvtedy sa odmietal zamestnať. Všetky výdavky financovala vždy ona, a to aj potom, čo bol manželovi priznaný čiastočný invalidný dôchodok. Z jeho príjmu jej nedával nič na domácnosť, peniaze minul pre seba na rôzne antény, mobily. Finančne je vypomáhajú ich staršie deti. Taktiež jej nepomáhal s výchovou detí, neučil sa s nimi, nenavril im jedlo. Rovnako jej nepomáhal ani v domácnosti, napriek tomu, že bol celý deň doma. K manželovi sa počas celej svojej výpovede odmietala vrátiť, nechcela obnoviť manželské spolužitie, pretože z manželovho správania má strach. Pokiaľ ide o úpravu rodičovských práv a povinností k mal. deťom žiadala, aby obaja synovia boli zverení jej do osobnej starostlivosti, vzhľadom na aktuálny zdravotný stav manžela žiadala, aby ona zastupovala obe deti v bežných veciach a spravovala ich majetok, styk detí s otcom nežiadala upraviť a výživné žiadala minimálne, s poukazom na príjem manžela.

7. Manžel sa pojednávania nezúčastnil, avšak súdu zaslal písomné vyjadrenie, v ktorom uviedol, že s návrhom na rozvod manželstva nesúhlasí, pretože manželku potrebuje k svojmu životu a každodennému fungovaniu.

8. Kolízny opatrovník vo svojej výpovedi na pojednávaní uviedol, že k rozvodu sa nevyjadruje. Vykonal pohovor s matkou aj s deťmi. Z prešetrenia rodinného prostredia mal za preukázané, že matka deťom poskytuje všestrannú starostlivosť, čo sa týka stravovania, ubytovania, školy, zdravotných podmienok. Navrhol, aby na čas po rozvode boli maloleté deti zverené do starostlivosti matky, taktiež ona aby zastupovala deti v bežných veciach a spravovala ich majetok, styk neupraviť a výživné určiť minimálne. Mal. E. pri pohovore uviedol, že s otcom sa nechce stretávať. Mal. G. sa otcom teraz tiež nechce stretávať, až potom, keď otec na tom bude psychicky dobre. Deti sa boja, aby otec neprišiel k matke. Žili v prostredí, ktoré bolo pre nich vyčerpávajúce, najmä psychicky. Otec ich chránil spôsobom, ktorý im však ubližoval, čo si otec neuvedomoval. S otcom boli dosť izolovaní a otec sa im nevenoval.

9. Súd vypočul na pojednávaní aj najmladšieho syna mal. G., ktorý vo svojej výpovedi uviedol, že v súčasnej dobe sa už odsťahovali z Lendaku, on už navštevuje novú školu v Poprade, kde je veľmi spokojný. Našiel si už aj kamarátov. Vysvedčenie bude dobré, no nebudú to samé jednotky. Baví ho anglický jazyk a rád kreslí vo voľnom čase. Čo by chcel robiť v budúcnosti ešte nevie, ešte má čas, no možno niečo umelecké. Má ešte 3 súrodencov, dvaja sú už dospelí a druhý mal. súrodenec sa volá E.. Majú dobrý súrodenecký vzťah, veľa sa rozprávajú, vždy mu poradí. Teraz je na brigáde v Nemecku. V Lendaku nebol šťastný, teraz je šťastnejší v Poprade. V Lendaku nemal dobrých spolužiakov, nemal ani kamarátov. Nechcel, aby otec s nimi býval v Poprade. Chcel bývať iba s mamkou a súrodencami. Otec mu robil zle, chodil iba do školy a domov, s kamarátmi nikam nechodil, pretože to otcovi vadilo. Iba niekedy sa stretávali s babkou a dedom z mamkinej strany, prišli k nim iba na chvíľu, lebo otec im hneď volal, aby sa vrátili. Na záver uviedol, že s otcom sa nechce stretnúť, možno v budúcnosti, keď bude starší, a to aj iba vtedy, ak preukáže, že sa zmenil. Inak nie. O domácnosť sa finančne stará iba mama, otec jej žiadne peniaze nedával.

10. Starší brat mal. E. sa pojednávania osobne nemohol zúčastniť, pretože je na brigáde v zahraničí, aby si mohol zabezpečiť v priebehu budúceho školského roka výdavky na školné, cestovné a stravné. Keďže v čase pojednávania už nebol na území SR, súdu zaslal písomné vyjadrenie, nakoľko bol na súd predvolaný za účelom výsluchu. Žiadal, aby súd prihliadol aj na jeho stanovisko. Chcel, aby súd rodičov rozviedol, a to vzhľadom na strach, stres a psychické vypätie, ktoré všetci pri prítomnosti otca zažívali. Od vzatia otca do väzby sa situácia doma upokojila, viditeľne zlepšila, nikto z nich už nezažíva pocity strachu. Otca si všetci vážia, no už nechcú pokračovať v spolužití s ním, keďže pri každom kontakte popiera skutočnosť, ktoré sa diali v minulosti a ktoré kvôli nemu museli dlhodobo prežívať. Na záver uviedol, že akýkoľvek kontakt s otcom a jeho návrat k nim by nepriaznivo pôsobil na jeho psychické zdravie.

11. Podľa správy ÚPSVaR KK zo dňa 19.06.2023 z preverenia stavu mal detí v prirodzenom rodinnom prostredí bolo zistené, že matka toho času už nežije v obci Lendak, ale spoločne s deťmi sa odsťahovala do Popradu, do podnájmu. Prenajatý 2-izbový byt je zariadený štandardným nábytkom, kde deti majú podmienky na prípravu do školy, pre svoj zdravý vývoj a vývin. Matka zabezpečuje všetky potreby svojím mal. deťom. Je zamestnaná v obchode, kde pracuje na 12-hodinovú zmenu a dosahuje príjem 750 eur mesačne. Mladší syn má diagnostikovanú epilepsiu, celiakiu a psoriázu, s čím sú zvýšené výdavky.

V budúcom školskom roku nastúpi do 8. ročníka ZŠ a starší E. do 3. ročníka strednej školy v Košiciach. Otec na výživu mal. detí neprispieva žiadnou sumou. Bol vykonaný pohovor s deťmi, ktoré uviedli, že chcú, aby sa rodičia rozviedli. Kým žili s otcom trápili sa, žili izolovane, nemohli nikam chodiť. Otec o nich nejaval skutočný záujem, chcel ich mať pod drobnohľadom doma, no nevedomoval si, že ich psychicky trápí. Báli sa, že ublíži ich matke. Mal. E. si sám v škole vyhľadal psychologičku, aby mu pomohla sa vyrovať s touto ťažkou životnou situáciou. Matke bolo ponúkané psychologické poradenstvo, ktoré odmietla.

12. Podľa lustrácie v registri Sociálnej poisťovne je matka zamestnaná v spol. B. spol. s.r.o., odštepny závod H. I. s priemerným mesačným príjmom 750-770 eur mesačne. Poberá rodinné prídavky na dve mal. deti vo výške 120 eur mesačne.

13. Manžel podľa lustrácie v registri Sociálnej poisťovne je poberateľom čiastočného invalidného dôchodku vo výške 189 eur mesačne. Iný príjem nemá.

14. Uznesením OS KK sp. zn. 5Tp/1/2023 zo dňa 24.01.2023 bol manžel – obvinený vzatý do väzby podľa v § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku pre zločin týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), písm. b), ods. 3 písm. d) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. j) Trestného zákona. Proti predmetnému uzneseniu nebola podaná sťažnosť.

15. Uznesením Okresnej prokuratúry Kežmarok sp. zn. Pv/56/23 zo dňa 27.03.2023, právoplatným dňa 31.03.2023 bolo trestné stíhanie podľa § 215 ods. 1 TP vedené proti obvinenému E. B. pre zločin týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), písm. b), ods. 3 písm. d) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. j) Trestného zákona, zastavené, pretože obvinený nebol v čase činu pre nepríčetnosť trestne zodpovedný.

16. Následne Okresný súd Kežmarok uznesením sp. zn. 2Nt/8/2023 zo dňa 28.04.2023 podľa § 73 ods. 1 Trestného zákona uložil E. B. ochranné psychiatrické liečenie ústavnou formou. V závere uznesenia súd uviedol, že o nepríčetnosti obvineného a o jeho nebezpečnosti pre spoločnosť svedčia závery znaleckého posudku, ktorý bol v prípravnom konaní vypracovaný, kde bolo uvedené, že trpí paranoidnou schizofréniou, ktorá sa prejavuje podozrievavosťou, nesprávnym vyhodnotením reality, vo vnímaní môžu byť prítomné halucinácie a vzhľadom na skreslené nesprávne vnímanie reality a svojho okolia prichádza do konfliktov s osobami zo svojho okolia. Z psychiatrického hľadiska je jeho pobyt na slobode pre spoločnosť nebezpečný.

17. Podľa § 22 ZoR, k zrušeniu manželstva rozvodom možno pristúpiť len v odôvodnených prípadoch. Podľa § 23 ods. 1 ZoR, súd môže manželstvo na návrh niektorého z manželov rozviesť, ak sú vzťahy medzi manželmi tak vážne narušené a trvalo rozvrátené, že manželstvo nemôže plniť svoj účel a od manželov nemožno očakávať obnovenie manželského spolužitia.

Podľa § 23 ods. 2 ZoR, súd zisťuje príčiny, ktoré viedli k vážnemu rozvratu vzťahov medzi manželmi, a pri rozhodovaní o rozvode na ne prihliada. Súd pri rozhodovaní o rozvode vždy prihliadne na záujem maloletých detí.

Podľa § 23 ods. 3 ZoR, súd pri posudzovaní miery rozvratu vzťahov medzi manželmi prihliada na porušenie povinností manželov podľa § 18 a 19.

18. Ustanovenie § 23 zákona o rodine vymedzuje podmienky, splnenie ktorých má za následok opodstatnenosť záveru o existencii dôvodov pre rozvod manželstva. Vzťahy medzi manželmi musia byť tak vážne narušené a trvalo rozvrátené, že manželstvo nemôže plniť svoj účel a od manželov nemožno očakávať obnovenie manželského spolužitia. Je v právomoci súdu, aby posúdil vážnosť rozvratu medzi manželmi so zreteľom na ich celkové správanie sa, a to z hľadiska funkcie manželstva biologickej, výchovnej, hospodárskej a funkcie vzájomnej pomoci, ktoré všetky vytvárajú zdravé rodinné prostredie, bezpečie a istotu deťom pochádzajúcim z manželstva. Prechodný a krátkodobý nesúlad medzi manželmi nemôže byť dôvodom na rozvod manželstva.

19. Súd v danom prípade súd skúmal vážnosť narušenia manželských vzťahov a trvalosť ich rozvratu, a dospel k záveru, že manželstvo nemôže plniť svoj účel, teda nemôže vytvárať harmonické a trvalé životné spoločenstvo, pretože za jednoznačne kategoricky odmietavého postoja navrhovateľky

k ďalšiemu pretrvávaniu toho času nepochybne len formálneho zväzku, nemožno očakávať obnovenie manželského spolužitia.

20. Žiadneho z manželov nemožno spravodlivo prinútiť, aby v rozpore s jeho vôľou bol nútený žiť vo zväzku, ktorý ho citovo nenapĺňa, ktorý je len formálny, neplniaci si svoje funkcie, teda účel, pre ktorý bolo toto spoločenstvo uzatvorením manželstva založené, ako tomu je tiež v tejto veci.

21. Súd v danej veci mal za preukázané, že manželia už od konca januára 2023 nežijú v spoločnej domácnosti, spoločne finančne nehospodária, spoločne nevychováajú svoje deti. Zároveň manžel sa voči svojej manželke ako i deťom dopúšťal protispoločenského správania, dôsledkom čoho manželka a starší neplnoletý syn podali trestné oznámenie pre zločin týrania blízkej osoby a zverenej osoby. Bolo začaté trestné stíhanie, manžel bol v prípravnom konaní vzatý do väzby, avšak po záveroch znaleckého dokazovania bolo uznesením prokurátora trestné stíhanie zastavené, pretože obvinený nebol v čase činu pre nepričetnosť trestne zodpovedný. Manželka a najmä deti majú z otca strach, odmietajú s ním žiť v spoločnej domácnosti. Manželka sa spoločne s deťmi odsťahovala zo spoločnej domácnosti, nemá záujem sa vrátiť do spoločného domu v Lendaku, Manželia spoločne finančne nehospodária, nakoľko manžel navrhovateľke zo svojho príjmu na domácnosť žiadnou sumou neprispieva, čo uviedol aj mladší syn vo svojej výpovedi. Taktiež s výchovou detí manžel navrhovateľke nepomáhal. Manžel vo svojom vyjadrení s podaným návrhom nesúhlasil, pričom ako dôvod uviedol, že manželku potrebuje pre svoj každodenný život. Žiaden iný dôvod neuviedol, tak ako neuviedol možnosti nápravy a obnovy manželského spolužitia. Súd nespochybňuje tvrdenia manžela, najmä ak s manželkou prežil väčšiu časť života, avšak manželstvo je založené na rovnoprávnom fungovaní oboch partnerov, na spoločnom plnení manželských i rodičovských úloh, spoločnom hospodárení i spoločnej výchove detí pochádzajúcich z manželstva, čo súd v tomto konaní nemal za preukázané. Zároveň manželka nemá záujem obnoviť manželské spolužitie, k manželovi sa nechce vrátiť, chce žiť sama len s deťmi, pretože z manžela má strach. Jej predchádzajúce snahy zlepšenia správania a zdravotného stavu, ktoré negatívne vplývali aj na manželský život, skončili bezúspešne a v súčasnej dobe sa vyhrotili do takej miery, že bola nútená v januári z obavy o svoj život podať trestné oznámenie na manžela pre týranie. Aj napriek tomu, že s manželom nežijú v jednej domácnosti, vyjadrila strach z neho. Súčasne navrhovateľka prihliada najmä na zdravý vývoj a vývin maloletých detí, ktoré správanie otca veľmi zle znášajú, rovnako majú z neho strach.

22. Na základe vyššie uvedeného má súd za to, že manželstvo účastníkov je hlboko a trvalo rozvrátené. Manželstvo už viac neplní svoju sociálnu, ekonomickú, biologickú a výchovnú funkciu, manželia spoločne nežijú, nehospodária, netravia spoločne čas. Zo strany manželky nebola prejavovaná žiadna snaha o záchranu a obnovu manželstva, manželka sa nechce vrátiť k manželovi, zároveň sa ho bojí a najmä sa odmieta k nemu vrátiť. Súd má za to, že manželstvo už dlhšiu dobu neplní svoju spoločenskú funkciu, manželka nemá záujem o zotrvanie vo formálnom zväzku, a keďže ani súd nikoho neprinúti žiť v manželstve, súd aj napriek nesúhlasu manžel, manželstvo účastníkov rozviedol, nakoľko mal za preukázané, že sa jedná o formálny zväzok.

Podľa § 100 CMP; S konaním o rozvod manželstva je spojené konanie o úpravu pomerov manželov k ich maloletým deťom na čas po rozvode.

23. Podľa § 24, ods. 1 Zákona o rodine v rozhodnutí, ktorým sa rozvádza manželstvo rodičov maloletého dieťaťa, súd upraví výkon ich rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu na čas po rozvode, najmä určí, komu maloleté dieťa zverí do osobnej starostlivosti, kto ho bude zastupovať a spravovať jeho majetok. Súčasne určí, ako má rodič, ktorému nebolo maloleté dieťa zverené do osobnej starostlivosti, prispievať na jeho výživu, alebo schváli dohodu rodičov o výške výživného.

Podľa 24 ods. 1 Zákona o rodine v rozhodnutí, ktorým sa rozvádza manželstvo rodičov maloletého dieťaťa, súd upraví výkon ich rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu na čas po rozvode, najmä určí, komu maloleté dieťa zverí do osobnej starostlivosti, kto ho bude zastupovať a spravovať jeho majetok. Súčasne určí, ako má rodič, ktorému nebolo maloleté dieťa zverené do osobnej starostlivosti, prispievať na jeho výživu, alebo schváli dohodu rodičov o výške výživného.

Podľa § 25 ods. 1, 2 Zákona o rodine rodičia sa môžu dohodnúť o úprave styku s maloletým dieťaťom pred vyhlásením rozhodnutia, ktorým sa rozvádza manželstvo; dohoda o styku rodičov s maloletým dieťaťom sa stane súčasťou rozhodnutia o rozvode. Ak sa rodičia nedohodnú o úprave styku s maloletým dieťaťom podľa odseku 1, súd upraví styk rodičov s maloletým dieťaťom v rozhodnutí o rozvode, to neplatí ak rodičia úpravu styku žiadajú neupraviť.

24. Na čas po rozvode súd zveril maloletých synov do osobnej starostlivosti navrhovateľky, nakoľko mal v konaní preukázané, že matka je schopná sa náležite postarať o maloleté deti, ktorým zabezpečuje

starostlivosť a opateru na požadovanej úrovni od narodenia. Zároveň prihladol aj na názor maloletých vyjadrený pred kolíznym opatrovníkom, i v konaní pred súdom v prípade mal. G., ktorí uviedli, že chcú ostať v osobnej starostlivosti matky, ktorá sa o nich stará, majú s ňou blízky vzťah a otca sa boja, odmietajú s ním žiť v jednej domácnosti. Dokonca syn E. vo svojom vyjadrení uviedol, že ak by sa k ním otec vrátil do spoločnej domácnosti, bude to mať negatívny vplyv na jeho psychické zdravie. Zároveň obaja synovia sa s otcom odmietajú v súčasnej dobe stretávať, boja sa s ním byť niekde sami. Jeho správanie na nich negatívne vplyva a nechcú ho zažívať, teraz sú konečne šťastní. Súd nespochybnil, že maloletí majú otca veľmi radi, vážia si ho, no za súčasnej situácie s ním nechcú byť. Súd vzhľadom na názor maloletých a odporúčanie kolízneho opatrovníka, vek detí, vplyvu na biopsychosociálny vývin maloletých, nestresujúce plnenie si školských povinností a v neposlednom rade i dostatok času na vyvíjanie voľnočasových aktivít, súd zveril oboch synov do osobnej starostlivosti matky. Zároveň súd rozhodol, že matka bude maloletých zastupovať a to v bežných veciach, t. j. vyplývajúcich a súvisiacich s osobnou starostlivosťou o maloleté dieťa a rovnako spravovať majetok maloletého dieťaťa v bežných veciach. Vo všetkých podstatných veciach súvisiacich s výkonom rodičovských práv a povinností by sa mali rodičia dohodnúť, resp. ak sa nedohodnú, na návrh niektorého z nich rozhodne súd.

25. Pokiaľ ide o styk otca s maloletými, za súčasnej situácie, kedy sa otec nezdržiava na adrese trvalého pobytu, podrobuje sa ochrannému psychiatrickému liečeniu ústavnou formou, ktoré nie je časovo ohraničené, súd styk otca s maloletými neupravil, pretože nejaká konkrétna úprava styku by bola za súčasnej situácie ťažko vykonateľná a realizovateľná. Zároveň obaja synovia sa otcom chcú stretávať, je to ich otec, majú ho radi, avšak ešte nie teraz. Synovia sú vo veku, kedy už vedia vyjadriť svoj názor, súd preto aj v tomto prípade na neho prihladal. Vzhľadom na vyššie uvedené súd neupravil styk otca s maloletými deťmi.

26. Vo vzťahu k úprave styku si je potrebné uvedomiť, že zverenie maloletého dieťaťa do výlučnej osobnej starostlivosti jedného z rodičov nemožno považovať za porušenie práva maloletého dieťaťa na starostlivosť rodičov. Nepredstavuje totiž vylúčenie práva maloletého dieťaťa na starostlivosť oboch rodičov, rovnako ako nevylučuje právo rodiča, ktorému nebolo maloleté dieťa zverené, na jeho výchovu a starostlivosť, aj keď za použitia iných foriem. (porov. uznesenie Ústavného súdu českej republiky sp. zn. IV. ÚS 2145/09 zo dňa 6.1.2010). Styk rodičov s dieťaťom je zo strany prvostupňového súdu spôsobom rešpektujúcim záujem mal. D. s tým, že príprava na styk musí v predmetnej veci zohrať významnú rolu. Uvedený termín bez ďalšieho znamená tiež zodpovednosť rodiča, ktorému bolo maloleté dieťa zverené do osobnej starostlivosti, aby v záujme maloletého dieťaťa na neho pozitívne vplýval a viedol ho k pozitívnemu vzťahu k druhému rodičovi. Úlohou rodiča, ktorému bolo maloleté dieťa zverené do osobnej starostlivosti, je aj vhodné na neho pôsobiť a zdôrazňovať mu dôležitosť stretávania sa s druhým rodičom (porov. Uznesenie Krajského súdu v Hradci Králové sp. zn. 25 Co 38/2003 zo dňa 24.02.2003).

27. Podľa § 62 ods. 1 Zákona o rodine plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť, ktorá trvá do času, kým deti nie sú schopné samé sa živiť.

Podľa § 62 ods. 2 Zákona o rodine obaja rodičia prispievajú na výživu svojich detí podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov. Dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni rodičov.

Podľa § 62 ods. 4 Zákona o rodine pri určení rozsahu vyživovacej povinnosti súd prihliada na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará. Ak rodičia žijú spolu, prihliadne súd aj na starostlivosť rodičov o domácnosť.

Podľa § 62 ods. 5 Zákona o rodine výživné má prednosť pred inými výdavkami rodičov. Pri skúmaní schopností, možností a majetkových pomerov povinného rodiča súd neberie do úvahy výdavky povinného rodiča, ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť.

Podľa § 75 ods. 1 Zákona o rodine pri určení výživného prihliadne súd na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu; rovnako prihliadne aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie.

Podľa § 76 ods. 1 Zákona o rodine výživné sa platí v pravidelných opakujúcich sa sumách, ktoré sú zročné vždy na mesiac dopredu.

28. Matka navrhla zaviazat' otca povinnosťou prispievať na výživu maloletých minimálnou sumou, nakoľko pozná príjem manžela a tiež výdavky, ktoré sú spojené s bývaním v dome.

29. Pre správne určenie rozsahu vyživovacej povinnosti je dôležité vyhodnotenie zákonných kritérií, a to sú schopnosti a možnosti, majetkové pomery oboch rodičov, ich životná úroveň, osobná starostlivosť o dieťa a vyhodnotenie miery osobnej starostlivosti, vyhodnotenie výdajov rodičov, zhodnotenie oprávnenosti týchto výdajov. Pri povinnom rodičovi vyhodnotí jeho schopnosti, možnosti a majetkové

pomery, prípadne aj otázku jeho možného zárobku, ak sa vzdá výhodnejšieho zamestnania alebo majetkové prospechu, prípadne, ak berie na seba povinný rodič neoprávnené riziká. Taktiež osobnú starostlivosť matky a tieto plnenia nemateriálnej povahy je potrebné pričítať matke na plnenie vyživovacej povinnosti a premietnuť ich do pomeru, v akom by sa rodičia mali podieľať na úhrade výdajov maloletých, ktoré sú oprávnenými.

Pri hodnotení výdajov maloletého dieťaťa je potrebné zhodnotiť jeho potreby ako potreby základné, potom potreby, ktoré súvisia s aktivitami, záujmami, potrebami vyššieho vzdelania. Pri každých výdajoch maloletých detí, alebo oprávnených osôb je potrebné mať za to, že základné náklady, ktoré súvisia s ošatením, obuvou, hygienickými potrebami, nákupom drogérie a kozmetiky, nemusia byť exaktne preukázané. Tie sú teda považované za nejaké základné nevyhnutné.

30. Ďalej súd mal za preukázané, že maloletí toho času nie sú schopní sami sa živiť, pretože ešte študujú, nemajú žiaden príjem. Súd zdôrazňuje, že vyživovaciu povinnosť voči dieťaťu majú rodičia (matka i otec), pričom platí, že súd individuálne skúma možnosti, schopnosti a majetkové pomery, životnú úroveň, počet a výšku iných vyživovacích povinností každého z rodičov, plnenie vyživovacej povinnosti aj osobnou starostlivosťou o dieťa a starostlivosťou o dieťa a starostlivosťou o domácnosť, ktorej členom je dieťa.

31. Súd skúmal osobné a majetkové pomery oboch rodičov. Maloletí boli zverení do osobnej starostlivosti matky, s ktorou žijú v spoločnej domácnosti, osobnú starostlivosť tak zabezpečuje matka. Príjem matky je momentálne vo výške 750 eur a rodinné prídavky mesačne. Za bývanie platí len inkaso, potom má výdavky na stravu pre seba a deti, náklady spojené so školou pre obe deti, pričom syn E. si chodí cez prázdniny zarobiť, aby mal na náklady spojené so školou. Potom má cestovné výdavky do práce. Bežné výdavky so zabezpečením oblečenia, obuvi, hygienických potrieb pre seba i synov. Doposiaľ všetky výdavky hradila výlučne matka, manžel jej žiadnou sumou na domácnosť, deti neprispieval.

32. Otec na výživu synov neprispieva žiadnou sumou.

33. Pokiaľ ide o príjem otca, tak z výpovede navrhovateľky i registra Sociálnej poisťovne vyplynulo, že jeho príjmom je čiastočný invalidný dôchodok v sume 189 eur mesačne. Iný príjem nemá, na prosby manželky, aby si našiel nejakú prácu a pomohol rodine finančne nereagoval, odmietal si nájsť prácu.

34. Pokiaľ ide o jeho výdavky, tak tieto súd nemal za preukázané, avšak je zrejme že má výdavky spojené s bývaním stravou, liekmi, ošatením, obuvou, hygienickými potrebami, pričom jeho príjem nedosahuje ani sumu životného minima. Zároveň vzhľadom na jeho zdravotný stav bude problematické nájsť si vhodnú prácu a tiež na skutočnosť, že stratil pracovné návyky.

35. Vzhľadom na nízky príjem otca, jeho zdravotný stav a uložené ochranné liečenie ústavnou formou súd, aj napriek tomu, že nezodpovedá výdavkom maloletým, určil na každého syna minimálne výživné rovnajúce sa sume 30% zo sumy životného minima na nezaopatrované nepĺnoleté dieťa, pretože aktuálne nie je v možnostiach otca platiť vyššie výživné. Čo však neznamená, že otec nemôže synom dobrovoľne prispievať aj vyššou čiastkou.

36. Taktiež súd poukazuje na skutočnosť, že základné náklady, ktoré súvisia s ošatením, obuvou, hygienickými potrebami, nákupom drogérie a kozmetiky, nemusia byť exaktne preukázané. Tie sú teda považované za nejaké základné nevyhnutné. Rovnako súd prihliadol aj na to, že osobnú starostlivosť maloletej zabezpečuje výlučne matka, nakoľko otec sa s dcérou nestretáva a teda osobnú starostlivosť matky a tieto plnenia nemateriálnej povahy pripočítal matke na plnenie vyživovacej povinnosti. Okrem výživného dobrovoľne inou sumou neprispieva.

37. Pri určení výšky vyživovacej povinnosti otca k maloletej súd vychádzal z majetkových a príjmových pomerov oboch rodičov, ktoré v konaní zistil, berúc do úvahy skutočnosť, že pri určení rozsahu vyživovacej povinnosti súd prihliada na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o maloleté dieťa osobne stará a na to, aká peňažná suma je potrebná na úhradu odôvodnených potrieb dieťaťa. Medzi odôvodnené potreby dieťaťa sa pritom radia jednak potreby základné, medzi ktoré patrí napr. stravovanie, ošatenie, hygiena, školské výdavky, cestovné do školy, pomerná časť nákladov na bývanie, náklady na zdravotnícku starostlivosť, ako aj potreby v širšej miere prispievajúce k rozvoju osobnosti mladého človeka, ako sú napr. kultúra, šport, mimoškolské aktivity, záujmy, záľuby, prázdninové pobyty, to všetko primerané veku. U detí útlejšieho veku sú to aj všetky predmety stimulujúce ich fyzický a mentálny rozvoj (napr. hračky). Miera týchto potrieb je odstupňovaná a závisí predovšetkým od veku dieťaťa a jeho zdravotného stavu, pričom ak to možnosti a schopnosti rodičov dovoľujú, má výživné zabezpečovať dieťaťu primeraný podiel na výhodách, ktoré dovoľujú možnosti rodičov. Na druhej strane uspokojovanie odôvodnených potrieb maloletého dieťaťa je vždy limitované možnosťami, schopnosťami a majetkovými pomermi rodičov, pričom sú rozhodujúce predovšetkým reálne zárobkové schopnosti a možnosti každého z rodičov, ktoré sú dané nielen ich subjektívnymi vlastnosťami, t. j. vekom, zdravotným

stavom, najvyššie dosiahnutým vzdelaním, praxou, odbornosťou, počtom vyživovacích povinností, u samostatne zárobkovo činnnej osoby tiež mierou pracovnej aktivity, kvalitou práce a schopnosťou uplatniť sa v konkurencii, ale aj okolnosťami objektívneho charakteru, najmä pracovnými príležitosťami primeranými vlastnostiam rodičov.

38. Súd neprihliada len na skutočné (faktické) príjmy povinného, ktoré dosahuje v čase vyhlásenia rozsudku, ale vychádza z jeho potenciálnych príjmov, to znamená príjmov, ktoré povinný (potenciálne) mohol mať vzhľadom na svoj vek, zdravotný stav, schopnosti, stupeň dosiahnutého vzdelania a jeho zamerania, prax, jazykové znalosti, dopyt na trhu práce. Preto súd určil výživné do budúcnosti vo vyššej sume ako žiadal otec, nakoľko má za to, že otec, a to s poukazom na vyjadrenie zamestnávateľa, sa sám pripravil o stabilné zamestnanie a pravidelný príjem, pričom táto skutočnosť nemôže byť na ťarchu maloletým deťom.

39. Zároveň rozhodnutie súdu nie je nemenné a v prípade zmeny pomerov, či už na strane oprávnenej osoby, ako aj na strane povinnej osoby, sa novým návrhom možno domáhať zmeny súdneho rozhodnutia.

40. Podľa § 52 CMP žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania, ak tento zákon neustanovuje inak (§ 53 až § 55 CMP).

Podľa § 57 CMP o povinnosti nahradiť trovy konania, ak nejde o trovy konania štátu, rozhoduje súd len na návrh. Obaja manželia si uplatnili nárok na náhradu trov konania.

Podľa § 58 CMP o nároku na náhradu a o výške trov konania rozhoduje súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

O trovách konania súd rozhodol s poukazom na vyššie citované zákonné ustanovenia tak, že žiadnemu z účastníkov konania nepriznal nárok na náhradu trov konania, nakoľko si náhradu trov konania účastníci ani neuplatnili.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu je možné podať odvolanie v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia prostredníctvom tunajšieho súdu na Krajský súd v Prešove.

V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Odvolanie možno odôvodniť aj tým, že súd prvej inštancie nesprávne alebo neúplne zistil skutočný stav veci.

Odvolacie dôvody možno meniť a dopĺňať až do rozhodnutia o odvolaní.

V odvolacom konaní možno uvádzať nové skutkové tvrdenia a predkladať nové dôkazné návrhy.

Ak nebude povinnosť uložená týmto rozhodnutím splnená v stanovenej lehote, možno sa jej splnenia domáhať návrhom na vykonanie exekúcie podľa osobitného predpisu, a ak ide o výkon rozhodnutia vo veciach starostlivosti o maloleté deti, mimo peňažnej povinnosti, výkon rozhodnutia o návrat maloletého do cudziny podaním návrhu na výkon rozhodnutia podľa Civilného mimosporového poriadku.

Manžel, ktorý pri uzavretí manželstva prijal priezvisko druhého manžela ako spoločné priezvisko, môže do troch mesiacov po právoplatnosti rozhodnutia o rozvode manželstva matričnému úradu oznámiť, že prijíma opäť svoje predošlé priezvisko.